

Aquell lloc on els polla

Roger Caparó Ferrant, artista

Del camp d'avui

La imatge que del camp en pot tenir la ciutat varia i depèn d'allò que hi busca. Avui, des d'ulls urbans, es podria dir que el camp és un lloc on desconnectar, un lloc des d'on veure una mica de verd, on estirar les cames, on recarregar piles. També hi podrien afegir que es tracta d'un entorn carregat de manies on la gent es critica visceralment, s'embruta de fang i viu aïllada en petits grups obstinats a mirar enrere. O potser parlarien de reductes on les tradicions perviuen i on encara es pot copsar l'autèntic esperit del país. Sigui com sigui serà sempre poca cosa si no hi afegim el nostre punt de vista, el de la gent que vivim en un entorn rural.

Avui, que dinem mirant la televisió, anem a treballar en cotxe, parlem per telèfon i ens connectem a internet des de qualsevol lloc, podem dir que hi ha cap diferència essencial a la vida urbana? No participem dels mateixos ritmes i impulsos que els nostres veïns de ciutat? Quina diferència objectiva podem posar damunt la taula com a tret característic del món rural d'avui?

Cada dia són menys els pagesos joves que treballen la terra i més els trossos i masos que s'abandonen, se'n fan parcel·les o polígons, i empobreixen el camp.

Fa molts anys que la tendència a l'abandó de la pagesia afecta el país i els boscos creixen... i cremen. Un panorama tan poc engrescador com evident. Quan diem que som d'un poble del camp de Tarragona algú mai us ha sorprès dient ...ah, que bonic, no? Mai. Hem desfet tant el nostre entorn que n'hem destrossat la seva imatge, el nostre paisatge.

Del país al paisatge

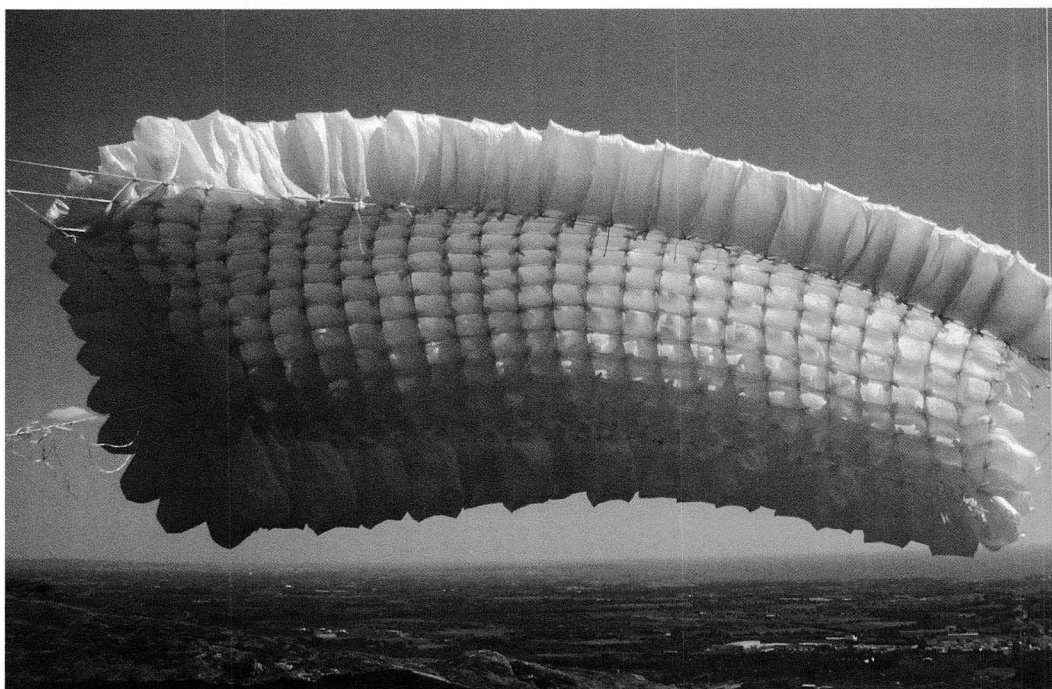
Fa molts anys la terra ho dominava tot tant que no existien els paisatges. Ningú s'entretenia a mirar-se'ls, i per tant, simplement no existien. La terra (el país) era per treballar-la, dominar-la, robar-la al veí o defensar-la. En un món ple de pagesos, que treballaven la terra, que en formaven part i que li donaven forma, no hi havia lloc per distàncies desenfainades que donessin lloc a interpretacions culturals del món natural, i és que cal una dimensió estètica, que es mesura amb una distància de la mirada, per a la percepció i delectació paisatgístiques. La bellesa no és mai un fenomen natural, sempre és una interpretació cultural. La terra no és, d'antuvi, un paisatge, i per passar de l'una a l'altra cal un treball d'elaboració artística. El paisatge no existia ni existeix, ens l'hem d'inventar i podríem afegir que es tracta

stres es passegen crus

d'un invent de la gent de ciutat.

Per trobar el naixement d'aquesta sensibilitat paisatgística ens cal viatjar fins a la Xina i retrocedir uns 1500 anys. I per veure reproduir-se aquesta dèria de transformar la terra en paisatge a Europa ens cal anar a la Holanda del segle XVI des d'on s'escampà arreu del continent i per tots els pobles amb accés a la cultura nova. El primer model per al paisatge fou el camp i el jardí. Després vingueren noves troballes que responien a nous descobriments, a nous esperits, o potser millor, paisatges que alimentaven esperits nous. Les marines desassossegades connectaven amb una idea nova que corria arreu: el sublim. Els paisatges de boscos verges, d'altres muntanyes, les glaceres, els deserts... eren noves estampes que s'anaven succeint i que eixamplaven el ventall estètic de la contemplació del món terrenal. El món es feia gran no només en els mapes sinó també als caps d'aquells que en contemplaven les seves cares. Un món nou no només fet de camps i jardins. Nous recorreguts emocionals i possibilitats existencials. Noves maneres d'escapisme i evasió.

Així, al llarg de segles, els europeus hem anat fent llarga la idea de paisatge que ens arribà de la Xina. Fins al punt que arribà un dia que la gent de

Membrana: estructura de cordills i bosses de plàstic, 400x200cm, de Roger Caparó Ferrant.

Londres s'adonà que la boira no només entorpia la visió, sinó que podia ser de colors vibrants i amagar fins a insinuar el món tal com els ho pintava Turner, i aquell dia nasqué la boira de Londres. De la mateixa manera nasqueren els camps de la Normandia. I com la Provença de Van Gogh i Cézanne també hi hagué un dia que nasqué el paisatge del Camp de Tarragona.

Quan van deixar sortir el Joaquim Mir del Pere Mata i se n'anà

cap a Maspujols carregat amb el seu cavallet, ningú podia sospitar que aquell home barbut i convalescent pariria al bell mig dels camps la imatge de la nostra terra, el nostre paisatge més genuí.

Durant aquells anys precedents i posteriors trobem molts exemples de creativitat arrelada. L'afany d'originalitat d'Antoni Gaudí, de retorn a l'origen, inspirant-se en formes naturals per compondre edificis paisatgístics, és un exemple vibrant de transformació dels

Letargia: instal·lació de bosses de plàstic plenes d'aigua a la llera de la riera de Maspujols, de Roger Caparó Ferrant.

elements naturals i locals a culturals i universals.

La voluntat persistent de Joan Miró a l'arrelament del seu surrealisme, a prendre les forces del camp com a model del seu univers estètic, a identificar-se tant amb la terra fins dir de Mont-Roig que era la seva religió és una mostra de la força paisatgística del camp de Tarragona al bell mig de les avantguardes del segle XX.

La terra sense paisatge

Els paisatges (també els nostres) ens afecten de doble manera. Quan els observem ens transporten al paisatge observat i ens evadim, es

podria dir que arribem a escapar per una estona del lloc on érem. Tota una experiència és també el que passa quan som en el paisatge, al país, recorrent la terra. Hi busquem referents i els comparem amb els models observats. Tot un joc d'intercanvi de cromos.

Ara bé, què passa quan veiem la Riera de Maspujols carregada de línies d'alta tensió, extraccions d'àrids i altres fenòmens dels

negocis actuals i som esclaus del desig de veure-hi Joaquims Miró? Doncs que no els hi trobem. On són els paisatges? On són les formes naturals originals que van prenyar la imaginació de Gaudí? On brillen els colors purs del mediterrani més oníric? On són els referents? On som? Davant d'una terra sense referents, o més ben dit, de la qual ja no en concorden els models, no podem dir que és una terra sense paisatge?

Per altra banda fa uns trenta anys que molts artistes senten una predilecció insistent per la decrepitud, i ens mostren canonades, abocadors, enderrocs, descampats, extraradix obrers, ciutats deteriorades, fàbriques abandonades... i proliferen els paisatges de la descomposició, de la decepció i

la dejecció. Una nova col·lecció, però aquest cop d'anti-cromos. Com si haguéssim arribat a embafar-nos de bellesa. Cansats d'evadir-se i escapar-se els artistes busquen i projecten potser les més lletja de les imatges trobades i ens trobem tan desolats com la terra que ens aguanta la mirada.

Un mar de terra

Homes i dones que vivim en un indret que no és ciutat i que ja no és el camp d'abans, què en podem dir de nosaltres? Poca cosa em ve al cap quan hi penso, només la consciència de l'entorn. Vivim enmig d'un mar de terra, al va i ve de les ventades. Enmig d'un embolic de camins que ens porten on sigui que hi hagi quatre fruits a recollir i sota l'efecte determinant de la llum. La terra amb la vida i tots els seus fenòmens –també la ciutat– ens envolta.

Fills d'aquell lloc on els pollastres es passegen crus: cremeu tots els cromos que són invitacions a l'escapisme. Pelsigueu les ulleres de veure-hi sempre entelat, estripeu els decorats i encareu la terra sense paisatge. Si escriviu, pinteu, canteu, si us inventeu excuses, si expliqueu històries, si feu fotos amb el mòbil i heu llegit fins aquí... tingueu i difongueu consciència de l'entorn. »

Notes:

(1) Quan se li preguntà a Max Jacob de fer una sortida fora de París respongué: "Al camp? Aquell lloc on diu que els pollastres es passegen crus?"

(2) Desolar v tr 1 Arruïnar (un país) destruint tot el que hi ha. 2 colpir (algú) una desgràcia, una pèrdua, etc, deixant-lo com si li faltés tot.